

NORGES OFFISIELLE STATISTIKK. IX. 48.

REKRUTTERING
FOR
DEN NORSKE HÆR
1929

TILLEGG: SYKDOMMER UNDER VÅBENØVELSER

(*Statistique du recrutement de l'armée pour l'année 1929.*
Annexe: Maladies pendant le service actif.)

Utgitt av
DET STATISTISKE CENTRALBYRÅ

OSLO
I KOMMISJON HOS H. ASCHEHOUG & CO.
1934

Pris kr. 1.25.

Norges Offisielle Statistikk, rekke VIII.
(Statistique Officielle de la Norvège, série VIII.)

Rekke VIII.

Trykt 1932:

- Nr. 174. Sundhetstilstanden og medisinalforholdende 1929. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 175. Det civile veterinærvesen 1930. (*Service vétérinaire civil.*)
- 176. Rekruttering 1927. (*Recrutement.*)
- 177. Norges jernbaner 1930—1931. (*Chemins de fer norvégiens.*)
- 178. Norges industri 1930. (*Statistique industrielle de la Norvège.*)
- 179. Meieribruket i Norge i 1930. (*L'industrie laitière de la Norvège en 1930.*)
- 180. Norges skibsfart 1930. (*Navigation.*)
- 181. Den Norske Statskasses finanser 1913/14—1932/33. (*Finances de l'État.*)
- 182. Folketellingen 1 desember 1930. I. Folkemengde og areal i Rikets forskjellige deler. Beboede øyer. Hussamlinger på landet. (*Recensement du 1er décembre 1930: I. Population et superficie des divisions administratives, etc.*)
- 183. Sjømannstrygden 1929. Fiskertrygden 1929. (*Assurances de l'État contre les accidents des marins. Assurances de l'État contre les accidents des marins pêcheurs.*)
- 184. Norges telegrafvesen 1930—31. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
- 185. Norges kommunale finanser 1929—30. (*Finances des communes.*)
- 186. Kommunevalgene 1931. (*Élections en 1931 pour les conseils communaux et municipaux.*)
- 187. Norges postvesen 1931. (*Statistique postale.*)
- 188. Jordbruksstillingen 20 juni 1929. Fjerde hefte. Oversikt. (*Recensement du 20 juin 1929. Aperçu général.*)
- 189. Industriarbeidertrygden. Ulykkestrygden 1929. (*Assurances de l'État contre les accidents du travail.*)
- 190. Kriminalstatistikk 1929 og 1930. (*Statistique de la criminalité pour les années 1929 et 1930.*)
- 191. Undersøkelse om enkelte bankforhold pr. 31/7, 1931. (*Recherches concernant les banques privées par actions et les caisses d'épargne par le 31 juillet 1931.*)
- 192. Folketellingen 1 desember 1930. II. Trossamfund. (Hjemmehørende folkmengde.) (*Recensement du 1er décembre 1930: II. Population de droit classée par culte.*)
- 193. Norges bergverksdrift 1931. (*Mines et usines.*)
- 194. Landbruksareal og husdyrhold 1932. Representativ telling. (*Superficies agricoles et élevage du bétail de l'année 1932. Recensement représentatif.*)
- 195. Norges civile, geistlige, rettslige og militære inndeling 1 juli 1932. (*Les divisions civiles, ecclésiastiques, judiciaires et militaires du royaume de Norvège le 1er juillet 1932.*)
- 196. Folketellingen 1 desember 1930. III. Folkemengden fordelt etter: 1) kjønn, alder og ekteskapelig stilling, 2) livsstilling og 3) fødested. — «Oslobefolking» utenfor Oslo. (*Recensement du 1er décembre 1930: III. Population répartie par 1) le sexe, l'âge et l'état civil, 2) profession et 3) lieu de naissance. — Population d'Oslo hors d'Oslo.*)
- 197. Forsikringsselskaper 1931. (*Sociétés d'assurances.*)
- 198. Syketrygden 1931. (*Assurance-maladie.*)

Trykt 1933:

- Nr. 199. Norges fiskerier 1930. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 200. Norges Brandkasse 1929—1931. (*Statistique de l'office national d'assurance contre l'incendie.*)

NORGES OFFISIELLE STATISTIKK. IX. 48.

REKRUTTERING
FOR
DEN NORSKE HÆR
1929

TILLEGG: SYKDOMMER UNDER VÅBENØVELSER

(*Statistique du recrutement de l'armée pour l'année 1929.
Annexe: Maladies pendant le service actif.*)

Utgitt av

DET STATISTISKE CENTRALBYRÅ

OSLO

I KOMMISJON HOS H. ASCHEHOUG & CO.

1934

For årene 1884—1889 se Norges Offisielle Statistikk, rekke III.
For årene 1900—1904 se Norges Offisielle Statistikk, rekke IV, senest nr. 119.
For årene 1905—1912 se Norges Offisielle Statistikk, rekke V, senest nr. 217.
For årene 1913—1916 se Norges Offisielle Statistikk, rekke VI, senest nr. 193.
For årene 1917—1920 se Norges Offisielle Statistikk, rekke VII, nr. 27, 33, 42 og 69.
For året 1921 se Norges Offisielle Statistikk, rekke VII, nr. 101.
For årene 1922—1926 se Norges Offisielle Statistikk, rekke VIII, nr. 112.
For året 1927 se Norges Offisielle Statistikk, rekke VIII, nr. 176.
For året 1928 se Norges Offisielle Statistikk, rekke IX, nr. 23.

Innhold.

	<i>Side</i>
<i>Innledning</i>	
Innledende bemerkninger	1
Undersøkelsen av de vernepliktige i 1929	1
A. Tjenstdyktigheten	1
B. Sykdommer, feil og mangler hos de undersøkte mannskaper	4
C. Antall utskrevne mannskaper som har fått den oprinnelige kjennelse forandret ved ny lægeundersøkelse	6
D. Mannskapenes hoide	7
Sykdom under våbenøvelsene	8
<i>Tabeller</i>	
Tabell 1. Antall vernepliktige etter resultatene av utskrivningsmøter avholdt i 1928	10
— 2. Resultatet av første undersøkelse av vernepliktige mannskaper i 1929 møtt på utskrivningsmøter for faste bedømmelses- og rekruttkommisjoner	14
— 3. Sykdommer, feil og mangler hos mannskaper som ved første undersøkelse er kjent udyktige	16
— 4. Sykdommer, feil og mangler hos mannskaper som ved første undersøkelse er kjent hjelddyktige	18
— 5. Sykdommer, feil og mangler hos tidligere undersøkte mannskaper som ved ny undersøkelse er kjent udyktige	20
— 6. Oversikt over legemshoiden hos de undersøkte vernepliktige mannskaper i 1929	22
Tilleggstabell 1. Sykdommer under våbenøvelsene i 1929	26
—»— 2. Sykdomsårsaker til hjemsendelse og kassasjon under våbenøvelsene i 1929	30

Table des matières.

<i>Texte</i>	<i>Pages</i>
Introduction	1
Résultat de l'examen médical des conscrits en 1929	1
A. Aptitude de service des conscrits	1
B. Vices de formation et maladies des conscrits	4
C. Modifications apportées aux relations de service des conscrits	6
D. Taille des conscrits	7
Maladies parmi les conscrits pendant le service actif	8
Tableaux	
Tableau no. 1. Nombre de conscrits présentés devant les commissions médicales militaires en 1928	10
— Répartition des conscrits présentés devant les commissions médicales militaires et les conseils de révision	14
— Les conscrits exemptés définitivement du service militaire répartis par causes de l'exemption	16
— Les conscrits déclarés aptes au service auxiliaire répartis par causes de maladie	18
— Causes des modifications apportées aux relations de service des conscrits	20
— Taille des conscrits	22
Tableau supplémentaire no. 1. Maladies des conscrits pendant le service actif 1929 —»— 2. Maladies des conscrits pendant le service actif en 1929 qui ont entraîné inaptitude complète ou temporaire au service militaire	26 30

INNLEDENDE BEMERKNINGER

Herved fremlegges rekrutteringsstatistikken for 1929 med tilleggstabeller over sykdommer under våbenøvelsene. Opgavene i tabell 1 over samlet antall vernepliktige etter resultatene av utskrivningsmøtene i 1928 og derav utskrevne til de forskjellige våben er som tidligere mottatt fra Generalkrigskommissären, og opgavene over sykdommer under våbenøvelsene fra Sanitetschefen. De andre tabeller over mannskapenes tjenstdyktighet er utarbeidet i Byrået på grunnlag av utskrivningslistene for 1928, av visitasjonsprotokollene og av de faste bedømmelseskommisjoners protokoller for 1929. Sanitetskaptein Ivar Tøsti har hjulpet Byrået med klassifikasjonen av de forskjellige sykdommer, feil og mangler som har ført til hel eller delvis udyktighet hos de undersøkte mannskaper.

Ved utarbeidelsen av statistikken for 1929 har man gått frem på samme måte som beskrevet for årgangen 1927.

Undersøkelsen av de vernepliktige i 1929.

A. Tjenstdyktigheten.

I tabell 1 er gitt en oversikt over antall undersøkte vernepliktige i de forskjellige bataljonsutskrivningsdistrikter og over utskrevne mannskapers fordeling på de forskjellige våben. Denne tabell er som nevnt utarbeidet av Generalkrigskommissären på grunnlag av mottatte lister fra de forskjellige distrikter. Det bemerkes at antall mannskaper undersøkt på utskrivningsmøtene og ved de faste bedømmelseskommisjoner ikke stemmer helt med det antall Byrået får ved direkte optelling av lægekommisjonens lister. Men forskjellen er dog ikke av større betydning.

I tabell 2 er meddelt resultatet av førstegangs lægeundersøkelse på utskrivningsmøtene, ved de faste bedømmelseskommisjoner og ved rekrutt-kommisjonene. Ethvert mannskap er tellet med i det utskrivningsdistrikt hvor han hører hjemme, selv om vedkommende har møtt til lægeundersøkelse i et annet distrikt. I antallet av undersøkte er også tatt med de mannskaper som ikke har møtt personlig, men som er bedømt på grunnlag av innsendt lægeattest.

Ved førstegangs undersøkelse blev det i alt bedømt 23 973 mann, herav 21 508 eller 90 pct. på utskrivningsmøtene, 1 084 eller 4 pct. av de faste bedømmelseskommisjoner og 1 381 eller 6 pct. av rekrutt-kommisjonene.

Av alle undersøkte mannskaper blev 16 346 eller 68.2 pct. kjent stridende, og 7 627 eller 31.8 pct. av mannskapene fantes i større eller mindre grad å lide av sykdommer, legemsfeil eller mangler som gjorde dem helt eller delvis uskikket til militærtjeneste. Av disse siste blev 71 pct., eller 22,6 pct. av samtlige undersøkte, kjent helt udyktige, 9.0 pct. hjelpedyktige og 0.2 pct. midlertidig udyktige. Hvorledes disse procenttall stillet sig for undersøkte på utskrivningsmøtene, ved de faste bedømmelseskommisjoner og ved rekruttkommisjonene fremgår av nedenstående:

Pr. 100 undersøkte mannskaper.

	Udyktige	Hjelpedyktige	Midlertidig udyktige	Tilsammen
Utskrivningsmøtene	21.8	9.1	0.1	31.0
Faste bedømmelseskommisjoner	37.6	7.2	0.3	45.1
Rekruttkommisjoner	23.2	9.5	1.9	34.6
Alle bedømmelseskommisjoner tils. 1929	22.6	9.0	0.2	31.8
" —«— " 1928	23.7	9.1	0.2	33.0
" —«— " 1927	24.5	9.4	0.2	34.1

Udyktighetsprosenten er adskillig høyere blandt de mannskaper som har møtt til førstegangs undersøkelse for faste bedømmelseskommisjoner enn blandt de andre. Dette henger for en stor del sammen med at syke og åndelig og legemlig defekte personer, som er oplagt udyktige, ikke møter på sesjon, men i stor utstrekning blir bedømt av de faste kommisjoner, som oftest på grunnlag av attest.

Følgende oversikt viser bevegelsen i udyktighets- og hjelpedyktighetsprosenten siden 1915. For å få sammenlignbare tall har man benyttet Generalkrigskommissærens opgaver over antall lægeundersøkte og herav udyktige og hjelpedyktige:

	Lægeunder-søkte	Udyktige		Hjelpedyktige	
		Antall	Pr. 100 unders.	Antall	Pr. 100 unders.
1915	17 391	2 797	16.1	1 767	10.2
1916	37 682	5 276	14.0	3 935	10.4
1917	19 340	2 142	11.1	2 282	11.8
1918	18 017	2 314	12.8	2 011	11.2
1919	18 781	2 248	12.0	2 387	12.7
1920	19 313	2 249	11.6	1 948	10.1
1921	20 903	2 385	11.4	2 130	10.2
1922	21 756	2 811	12.9	2 020	9.3
1923	21 967	4 579	20.8	2 005	9.1
1924	21 048	4 573	21.7	2 030	9.6
1925	20 682	4 507	21.8	2 227	10.8
1926	21 404	4 942	23.1	2 078	9.7
1927	21 768	5 561	25.5	2 132	9.8
1928	21 309	5 232	24.6	1 924	9.0
1929	22 504	5 135	22.8	2 019	9.0

Den sterke stigning i udyktighetsprosenten skyldes utvilsomt for en vesentlig del at man på grunn av innskrenkninger i mannskapsstyrken har stillet større fordringer til tjenstdyktigheten. Denne opgave vil derfor ikke gi et riktig uttrykk for kroppsutviklingen og helsetilstanden blandt norske rekrutter. Efter tallene å dømme skulde sundhetstilstanden og den legemlige utvikling være blitt dårligere, men alle andre opgaver man har til belysning av disse forhold viser tvertom det motsatte. Siden 1927 er der dog, som det vil sees, en svak tendens til nedgang i det procentvisse antall udyktige og hjelpeudyktige.

Følgende oversikt viser antall syke i alt, antall udyktige og antall hjelpeudyktige i de forskjellige bataljonsutskrivningsdistrikter pr. 100 undersøkte ved førstegangs undersøkelse:

Distrikt	Pr. 100 undersøkte			Distrikt	Pr. 100 undersøkte		
	Udykt.	Hjelpe- dyktige	Syke i alt ¹		Udykt.	Hjelpe- dyktige	Syke i alt ¹
1. Fredriksten	15.7	9.8	25.5	28. Nordhordland	23.3	9.9	32.5
2. Sarpsborg	18.9	6.8	25.8	29. Hardanger	28.7	6.3	35.0
3. Follo	17.6	6.9	24.9	30. Sogn	30.5	8.7	40.7
4. Oslo	20.2	6.3	26.5	31. Søndfjord	26.3	10.9	37.2
5. Drammen	15.7	7.5	23.3	32. Nordfjord	20.5	9.2	30.1
6. Numedal	20.9	8.4	29.3	33. Volda	25.7	6.0	31.9
7. Vestfold	18.9	8.1	27.5	34. Borgund	26.5	6.8	33.3
8. Heddal	26.1	11.8	37.9	35. Romsdal	29.5	11.6	41.5
9. Seljord	20.9	14.3	35.5	36. Nordmør	24.3	9.0	33.6
10. Grenland	18.6	9.0	27.9	37. Orkedal	15.8	13.1	28.9
11. Eidsvoll	17.3	9.7	27.7	38. Stjørdal	21.5	11.3	33.0
12. Kongsvinger . . .	29.9	10.2	40.1	39. Innherad	16.7	10.8	27.8
13. Østerdal	25.2	14.9	40.4	40. Fosen	23.8	15.0	38.8
14. Hedemarken . . .	30.2	9.0	39.3	41. Namdal	24.8	12.6	37.4
15. Gudbrandsdal . .	19.1	11.2	30.3	42. Vefsn	25.8	10.1	35.9
16. Hadeland	23.1	5.1	28.3	43. Ranen	28.1	6.5	34.6
17. Valdres	21.4	16.3	37.7	44. Salten	25.8	6.5	32.3
18. Hallingdal	25.6	14.4	40.0	45. Ofoten	25.7	6.4	32.1
19. Nedenes	26.8	6.0	33.1	46. Lofoten	24.5	7.2	32.0
20. Kristiansand . .	18.6	10.5	29.3	47. Vesterålen	24.1	9.0	33.5
21. Lister	14.9	9.9	24.8	48. Trondenes	29.8	9.2	39.3
22. Jæderen	18.0	10.0	28.3	49. Bardu	24.4	6.3	31.1
23. Stavanger	28.3	7.7	36.1	50. Lyngen	31.6	12.0	44.4
24. Ryfylke	23.1	7.4	30.5	51. Alta	29.8	15.7	47.2
25. Søndhordland . .	27.0	8.3	36.2	52. Varangér	25.9	12.4	38.3
26. Midthordland . .	26.6	4.7	31.6	Tilsammen . .	22.6	9.0	31.8
27. Bergen	32.2	8.9	41.4				

¹ Midlertidig udyktige medregnet.

Sykeprocenten varierer temmelig meget fra distrikt til distrikt og fra år til annet. Den laveste sykeprosent blandt mannskapene finner man i 1919 i Drammen (23.3), Lister (24.8), Follo (24.9), Fredriksten (25.5) og Sarpsborg (25.8). Den høyeste sykeprosent viser Alta (44.2) og Lyngen (44.4), meget høi er den også i Romsdal (41.5), Sogn (40.7) og Bergen (41.4.), og i Hallingdal (40.0), Østerdal (40,4) og Kongsvinger (40.1). Sammenfatter man opgavene divisjonsvis, får man følgende tall:

Divisjoner	Antall unders. mannskaper i 1929	Pr. 100 unders. mannskaper					
		Udyktige		Hjelpe-dyktige		Syke i alt ^a	
		1928	1929	1928	1929	1928	1929
1. divisjon	4 458	17.3	17.8	8.5	7.7	26.0	25,8
2. » ¹	5 811	22.2	22.5	9.6	9.2	31.9	31.9
3. »	3 785	27.0	21.8	7.8	9.2	35.0	31.2
4. »	2 886	27.7	27.3	9.4	8.3	37.6	36.0
5. »	3 995	23.5	22.2	9.9	10.8	33.5	33.1
6. »	3 021	28.5	26.7	8.9	8.6	37.9	35.6
I alt . . ²	23 973	23.7	22.6	9.1	9.0	33.0	31.8

¹ Hele Oslo er tatt med under 2nen div. ² Heri tatt med 17 med hjemsted uopgitt.

^a Midlertidig udyktige medregnet.

I 3dje divisjon er udyktighetsprosenten i 1929 adskillig mindre enn i de foregående år mens samtidig det relative antall hjelpe-dyktige er steget. Det samme gjelder også tildels 5te og 6te divisjon. Forøvrig viser tallene liten forandring i de siste år.

B. Sykdommer, feil og mangler hos de undersøkte mannskaper.

I tabell 3 og 4 er meddelt oppgave over de sykdomstilfelle og mangler som blev påvist ved førstegangs undersøkelse på utskrivningsmøtene av de faste bedømmelseskommisjoner og av rekruttkommisjonene, og som dessuten er oppgitt som grunn til at mannskapene blev kjent hjelpe-dyktige eller udyktige.

Den hyppigst forekommende årsak til udyktighet er sykdommer og feil i sanseorganene; 16 pct. av de udyktige er kassert av denne grunn. Dernæst kommer infeksjonssykdommer og sykdommer og feil i ledd og bensystem hver med 15 pct. Blandt infeksjonssykdommene er tuberkulose den mest fremherskende og påvistes hos 12 pct. av de udyktige.

Årsaken til hjelpe-dyktighet var for den overveiende del sykdommer og skader i ledd og bensystem og mangler ved sanseorganene. Andre sykdommer er det forholdsvis lite av blandt de hjelpe-dyktige.

Følgende oversikt viser hyppigheten av de forskjellige sykdommer og feil pr. 100 undersøkte mannskaper i 1929 sammenlignet med 1928:

	Pr. 100 undersøkte 1928			Pr. 100 undersøkte 1929		
	Udyktige	Hjelpe-dyktige	I alt	Udyktige	Hjelpe-dyktige	I alt
Dannelses- og utviklingsfeil	3.21	0.97	4.18	2.68	0.82	3.50
Infeksjonssykdommer	3.50	0.02	3.52	3.43	0.03	3.46
Herav tuberkulose	2.79	—	2.79	2.74	—	2.74
Blod- og ernæringssykdommer	0.14	0.04	0.18	0.16	0.02	0.18
Sinnssykdommer	0.60	0.03	0.63	0.53	—	0.53
Nervesystemets sykdommer	0.55	0.03	0.58	0.63	0.04	0.67
Sykdommer i sanseorganene	3.98	3.03	7.01	3.69	2.83	6.52
Sykdommer i cirkulasjonsorganene	2.29	0.15	2.44	2.09	0.21	2.30
Herav hjertefeil	2.00	—	2.00	1.76	0.02	1.78
Sykdommer i åndedrettsorganene	2.39	0.04	2.43	2.53	0.07	2.60
Herav plevritt	1.64	—	1.64	1.66	0.04	1.70
Sykdommer i fordøiesorganene	2.11	0.13	2.24	2.02	0.13	2.15
Sykdommer i urin- og kjønnsorganene . . .	0.59	0.11	0.70	0.58	0.06	0.64
Sykdommer og skader i ledd og bensystem .	3.61	3.79	7.40	3.36	4.00	7.36
Sykdommer i hud og bindevev	0.63	0.39	1.02	0.66	0.45	1.11
Svulster	0.05	—	0.05	0.03	—	0.03
Uopgitt årsak	0.07	0.34	0.41	0.19	0.35	0.54
I alt . .	23.72	9.07	32.79	22.58	9.01	31.59

Som det vil ses var dannelses- og utviklingsfeil og sykdomme og mangler ved sanseorganene mindre utbredt blandt manskapene i 1929 enn i 1928. Ellers er det liten forandring innen de enkelte sykdomsgrupper. I 1929 var det 659 eller 2.7 pct. av de lægeundersøkte som hadde eller hadde hatt tuberkulose eller viste mistenklig tegn på tuberkuløs sykdom, og 406 eller 1.7 pct. av de undersøkte som for kortere eller lengere tid siden hadde gjennemgått plevritt. Utbredelsen av tuberkulose og plevritt blandt mannskapene på de forskjellige steder i landet fremgår av følgende oppgave over morbiditeten i de enkelte divisjoner og fylker:

Divisjoner	Antall undersøkte mannskaper	Herav med		Pr. 100 undersøkte			
		Tuberkulose ¹	Plevritt	Tuberkulose		Plevritt	
				1928	1929	1928	1929
1. divisjon	4 458	83	58	1.3	1.9	1.0	1.3
2. »	5 811	86	36	1.5	1.5	1.0	0.6
3. »	3 785	58	75	3.0	1.5	1.9	2.0
4. »	2 886	87	46	2.9	3.0	1.9	1.6
5. »	3 995	149	87	3.6	3.7	1.7	2.2
6. »	3 021	193	103	6.2	6.4	3.2	3.4
I alt . .	² 23 973	³ 659	⁴ 406	2.8	2.7	1.6	1.7

¹ Innbefattet suspekt tuberkulose.

² Herav 17 med hjemsted uopgitt.

³ — 3 — —

⁴ — 1 — —

Fylke	Pr. 100 undersøkte				Fylke	Pr. 100 undersøkte				
	Tuberkulose ¹		Plevritt			Tuberkulose ¹		Plevritt		
	1928	1929	1928	1929			1928	1929	1928	1929
Østfold	1.2	2.5	1.0	1.2	Rogaland		4.0	2.3	2.8	2.4
Akershus	1.5	0.9	0.8	0.8	Hordaland		2.6	2.5	2.1	1.0
Oslo	2.2	2.0	1.0	0.6	Bergen		2.2	2.6	1.4	1.7
Hedmark	1.3	1.8	1.3	0.6	Sogn og Fjordane .		3.8	4.1	2.1	2.1
Opland	0.8	1.1	0.6	0.4	Møre		3.6	4.8	1.9	2.7
Buskerud	1.1	1.3	1.0	1.2	Sør-Trøndelag . . .		3.8	3.1	1.7	2.0
Vestfold	1.6	1.8	1.5	1.9	Nord-Trøndelag . .		3.5	3.0	1.4	1.6
Telemark	1.7	0.8	1.5	1.7	Nordland		5.3	6.6	3.0	3.5
Aust-Agder	3.0	1.2	1.8	2.7	Troms		6.1	5.7	4.4	4.2
Vest-Agder	2.8	1.7	0.8	1.2	Finnmark		10.3	6.9	1.8	1.3
					Riket i alt . . .		2.8	2.7	1.6	1.7

¹ Innbefattet suspekt tuberkulose.

Verst stillet med hensyn til tuberkulose er de 3 nordligste fylker dessuten Sogn og Fjordane, Møre og Trøndelagsfylkene. Den laveste tuberkuloseprosent hadde man i 1929 i Akershus, Telemark og Opland. Plevritt forekom hyppigst i Troms, Nordland, Møre, Rogaland, og Aust-Agder, og var minst utbredt i Østlandsfylkene.

Ved førstegangs undersøkelse var det bare 53 mann som blev kjent midlertidig udyktige. Herav led 10 av venerisk sykdom, 8 av sykdommer i åndedrettsorganene, 11 av sykdommer i fordøiesorganene og 7 av sykdommer og skader i ben og ledd.

C. Antall utskrevne mannskaper som har fått den oprinnelige kjenntelse forandret ved ny lægeundersøkelse.

Efter rekruttkommisjonens protokoller møtte til våbenøvelsene i 1929 i alt 10 727 vernepliktige, hvorav 9 968 var av årets utskrevne mannskaper og 759 av tidligere års utskrevne. Blandt de fremmøtte av årets mannskaper var 1 381 ikke tidligere lægeundersøkt. Disse er tatt med i tabellene 2—4, som viser resultatene av førstegangs undersøkelse. De andre var alle undersøkt før, enten på sesjon eller av en fast bedømmelseskommisjon. Resultatene av rekruttkommisjonenes bedømmelse i 1929 var følgende:

	Mannskaper i alt	Herav:			
		Stridende	Hjelpe-dyktige	Midl. udyktige	Udyktige
Årets mannskaper:					
tidl. lægeundersøkte	8 587	6 897	723	165	802
tidl. ikke lægeundersøkte	1 381	903	131	26	321
Eldre mannskaper	759	345	7	4	403
I alt	10 727	8 145	861	195	1 526

Av de tidligere undersøkte av årets mannskaper fikk i alt 1 156 den opprinnelige kjennelse forandret således:

	Stridende	Hjelpe-dyktige	Midl. udyktige	Udyktige
Overført fra stridende til	—	183	151	728
» » hjelpedyktige til	6	—	14	74
I alt	6	183	165	802

Av mannskaper utskrevne i 1929 som stridende eller hjelpedyktige hadde 124 mann møtt til ny lægeundersøkelse ved en av de faste bedømmelseskommisjoner. Av disse blev 115 kjent udyktige og 6 midlertidig udyktige.

I tabell 5 er gitt en oversikt over de sykdommer og feil som er påvist ved senere undersøkelse av de faste bedømmelseskommisjoner og rekruttkommisjonene, og som har betinget hel udyktighet til militærtjeneste. Tuberkulose eller tegn på tuberkuløs sykdom er oppgitt i 139 tilfelle blandt årets mannskaper og i 31 tilfelle blandt de eldre mannskaper, og plevritt i henholdsvis 93 og 31 tilfelle. Ved alle foretatte lægeundersøkelser av vernepliktige i 1929, eldre mannskaper undtatt, blev påvist at i alt 798 mann hadde eller hadde gjennemgått tuberkuløs sykdom eller viste mistenkelige tegn på å lide av sådan, og 499 hadde eller hadde hatt plevritt. Dette blir tilsammen 1 297 mann eller 5.4 pct. av alle undersøkte. I 1928 var den tilsvarende procent 5.3 og i 1927 4.8. Hertil kommer da de tilfelle som blev påvist under selve våbenøvelsene.

D. Mannskapenes høyde.

I tabell 6 er gitt en oversikt over legemshøyden hos de vernepliktige mannskaper. Av 23 973 undersøkte er høyden oppgitt for 22 940 mann eller 96 pct. De målte mannskaper fordelt sig således:

Høyde i cm.	Antall mannskaper	Pct.
Under 160	391	1.7
160—164	1666	7.3
165—169	4821	21.0
170—174	7396	32.2
175—179	5673	24.7
180—184	2363	10.3
185 og over	630	2.8
	22940	100.0

70 pct. av mannskapene var 170 cm. og derover og 38 pct. 175 cm. og over. Middelhøyden for rekruttene har fortsatt å stige. I 1929 var den: 172.60 cm. mot 172.25 cm. i 1928 og 172.01 cm. i 1927.

Regner man ikke med undermåls (156 cm. og derunder) og overmåls (186 cm. og derover), blir middelhøiden 172.43 cm. I 1920 var middelhøiden tilsvarende beregnet 171.42, i 1910: 171.19 og i 1900: 170.43. Siden århundredeskiftet har middelhøiden blandt rekruttene altså steget med 2.0 cm. Som tabellen viser varierer middelhøiden temmelig sterkt innen de enkelte bataljonsutskrivningsdistrikter. Den største gjenemsnittshøide har man i Kristiansand utskrivningsdistrikt med 175.50 cm. og den laveste i Alta med 166.21 cm. Sammenlignet med tidligere år finner man at rekruttenes høide har steget overalt i landet, men særlig har stigningen vært sterk i Nord-Norge.

E. Sykdommer under våbenøvelsene i 1929.

I tilleggstabellene 1 og 2 er gitt en oversikt over forekomsten av sykdom under våbenøvelsene i 1929 etter sykerapportene fra avdelingene til Sanitetschefen. Ifølge disse rapporter blev det under våbenøvelsene fra avdelinger og sykehus kassert 250 mannskaper som udyktige til militærtjeneste, og 265 blev hjemsendt som syke. 17 mann blev kassert eller hjemsendt på grunn av tuberkulose og 10 mann på grunn av plevrift. På grunn av veneriske sykdommer blev 21 mann hjemsendt og 4 kassert. De viktigste årsaker til kassasjon og hjemsendelse ellers var sykdommer i fordøiesorganene og åndedrettsorganene, revmatisme og skader av forskjellig art.

Fra avdelingene er det meldt 4 665 tilfelle av sykdom, herav 2 813 tilfelle i rekruttskoler, 1 473 ved Garden, 438 ved befestningene og garnisonskompanier, 105 ved flyvevesenet og 433 ved skoler.

I Gardermoen og Værnes sykehus blev behandlet i alt 210 sykdomstilfelle. Angående sykdomstilfellenes art henvises til tabellene.

Det inntraff under våbenøvelsene i 1929 1 dødsfall av difteritt ved Feltartilleriregiment nr. 3.

Det Statistiske Centralbyrå, Oslo 8 desember 1934.

A. Skøien.

J. E. Backer.

Tabeller.

Tabell I. Antall vernepliktige etter resultatene av utskrivningsmøter avholdt i 1928.

Bataljons- utskrivningsdistrikt.	Antall mannskaper i utskriv- ningslisten	Av disse var ved hovedlistens avfattelse								Ved utskrivnings- møte			Av de lægeunder- søkte fantes			Av de ikke lægeunder- søkte er (rubr. 11 og 12)			
		utslettet som								Ved utskrivnings- møte			Av de lægeunder- søkte fantes			Av de ikke lægeunder- søkte er (rubr. 11 og 12)			
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Fredriksten	571	1	17	6	1	5	2	30	458	-	29	22	358	45	77	10	19		
Sarpsborg	1 318	38	37	5	2	15	-	221	885	-	112	3	658	57	173	27	85		
Follo	959	9	45	11	3	10	2	92	694	-	70	23	535	52	130	29	41		
Oslo	2 541	50	18	22	28	5	10	153	1 649	-	319	287	1 390	141	405	48	271		
Drammen	1 169	14	55	7	4	11	2	153	789	-	108	26	620	57	138	33	75		
Numedal	397	1	1	1	2	-	-	24	358	-	10	-	255	29	74	8	2		
Vestfold	2 184	93	15	12	16	-	8	542	1 034	-	464	-	761	42	231	16	448		
Heddal	261	-	2	2	3	-	1	16	219	-	18	-	136	24	59	5	13		
Seljord	297	-	1	-	5	-	1	11	263	-	16	-	174	35	54	10	6		
Grenland	741	28	2	1	8	-	1	179	454	-	68	-	329	34	91	6	62		
Eidsvoll	874	3	16	12	6	2	3	21	743	-	52	16	547	80	132	22	30		
Kongsvinger	388	-	6	6	3	-	1	9	339	-	17	7	207	36	103	14	3		
Østerdal	481	-	22	6	4	-	1	9	407	3	29	-	252	59	96	27	5		
Hedemarken	832	2	35	37	7	2	1	30	664	11	43	-	396	64	204	42	12		
Gudbrandsdal	508	-	14	17	7	1	-	14	435	6	13	1	307	48	81	17	2		
Hadeland	657	-	30	13	7	1	-	16	559	4	25	2	398	28	135	18	11		
Valdres	440	-	5	6	8	-	-	29	381	6	5	-	238	64	79	8	3		

1929 møtt på utskrivningsmøter for faste bedømmelses- og rekruttkommisjoner.

Fylker.	Undersøkte mannskaper							
	Utskrivnings-møte	Bedømmelses-komm.	Rekrutt-komm.	I alt	Herav:			
					Str.	Hj.	M.	U.
Riket	21 508	1 084	1 381	23 973	16 346	2 161	53	5 413
Bygder og ladesteder . . .	16 373	490	1 138	18 001	12 231	1 678	42	4 050
Kjøpstæder	5 135	594	243	5 972	4 115	483	11	1 363
Bygder og ladesteder.								
Østfold	1 159	16	31	1 206	903	97	-	206
Akershus	1 642	70	46	1 758	1 318	143	9	288
Hedmark	1 350	10	42	1 402	837	151	2	412
Opland	1 086	4	21	1 111	765	105	1	240
Buskerud	932	13	32	977	664	110	-	203
Vestfold	626	10	76	712	523	64	2	123
Telemark	781	5	22	808	534	90	2	182
Aust-Agder	523	5	15	543	385	44	2	112
Vest-Agder	388	15	18	421	311	39	-	71
Rogaland	864	12	64	940	654	74	1	211
Hordaland	1 171	114	90	1 375	915	100	5	355
Sogn og Fjordane	760	11	43	814	522	78	5	209
Møre	1 067	57	49	1 173	770	109	2	292
Sør-Trøndelag	1 050	46	45	1 141	782	138	-	221
Nord-Trøndelag	774	18	54	846	582	93	2	169
Nordland	1 388	31	220	1 639	1 086	122	2	429
Troms	617	47	132	796	488	74	4	230
Finnmark	194	4	124	322	180	47	3	92
Hjemsted uopgitt	1	2	14	17	12	-	-	5
Kjøpstædene.								
Østfold	394	39	22	455	332	32	1	90
Akershus	17	3	-	20	16	1	-	3
Oslo	1 607	240	30	1 877	1 379	118	1	379
Hedmark	63	1	3	67	47	10	-	10
Opland	86	2	4	92	66	5	-	21
Buskerud	282	7	17	306	215	27	1	63
Vestfold	244	8	34	286	201	17	2	66
Telemark	285	4	14	303	211	27	1	64
Aust-Agder	113	1	3	117	76	9	-	32
Vest-Agder	155	18	7	180	126	22	-	32
Rogaland	470	11	47	528	341	48	1	138
Bergen	447	180	15	642	376	57	2	207
Møre	295	21	17	333	223	23	1	86
Sør-Trøndelag	434	54	4	492	309	66	1	116
Nord-Trøndelag	9	1	-	10	6	3	-	1
Nordland	120	1	6	127	95	8	-	24
Troms	72	3	5	80	58	4	-	18
Finnmark	42	-	15	57	38	6	-	13

Norges Offisielle Statistikk, rekke IX.
(Statistique Officielle de la Norvège, série IX.)

Rekke IX.

Trykt 1933 (forts. suite):

- Nr. 1. Norges industri 1931. (*Statistique industrielle de la Norvège.*)
- 2. Sundhetstilstanden og medisinalforholdene 1930. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 3. Norges jernbaner 1931—1932. (*Chemins de fer norvégiens.*)
- 4. Det civile veterinærvesen 1931. (*Service vétérinaire civil.*)
- 5. Norges handel 1931. (*Commerce.*)
- 6. Meieribruket i Norge i 1931. (*L'industrie laitière de la Norvège en 1931.*)
- 7. Norges kommunale finanser 1930—31. (*Finances des communes.*)
- 8. Sjømannstrygden 1930. Fiskertrygden 1930. (*Assurances de l'État contre les accidents des marins. Assurances de l'État contre les accidents des marins pêcheurs.*)
- 9. Norges telegrafvesen 1931—32. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
- 10. Norges postvesen 1932. (*Statistique postale.*)
- 11. Industriarbeidertrygden. Ulykkestrygden 1930. (*Assurances de l'État contre les accidents du travail.*)
- 12. Norges handel 1932. (*Commerce.*)
- 13. Norges fiskerier 1931. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 14. Norges private aktiebanker og sparebanker 1932. (*Statistique des banques privées par actions et des caisses d'épargne pour l'année 1932.*)
- 15. Norges bergverksdrift 1932. (*Mines et usines.*)
- 16. Landbruksareal og husdyrhold 1933. Representativ telling. (*Superficies agricoles et élevage du bétail de l'année 1933. Recensement représentatif.*)
- 17. Folketellingen 1 desember 1930: IV. Samer og Kvener Andre lands statsborgere. — Blinde, døvstumme, åndssvake og sinnssyke. (*Recensement du 1er décembre 1930: IV. Lapons et Quaines. — Sujets étrangers. — Avengles, sourds-muets, idiots et aliénés.*)
- 18. Gårdbrukernes og småbrukernes formue og gjeld. Efter skatteligningen for 1932—33. (*Fortunes et dettes des propriétaires et des petits propriétaires d'après l'évaluation communale des revenus et des fortunes 1932—33.*)
- 19. Norges industri 1932. *Statistique industrielle de la Norvège.*)
- 20. Sundhetstilstanden og medisinalforholdene 1931. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 21. Forsikringsselskaper 1932. (*Sociétés d'assurances.*)
- 22. Syketrygden 1932. (*Assurance-maladie.*)
- 23. Rekruttering 1928. (*Recrutement.*)

Trykt 1934:

- Nr. 24. Folketellingen 1 desember 1930: V. Folkemengden fordelt etter kjønn, alder og ekteskapelig stilling. (*Recensement du 1er décembre 1930: V. Population répartie par le sexe, l'âge et l'état civil.*)
- 25. Norges jernbaner 1932—1933. (*Chemins de fer norvégiens.*)
- 26. Stortingsvalget 1933. (*Élections en 1933 pour le «Storting».*)
- 27. Norges kommunale finanser 1931—32. (*Finances des communes.*)
- 28. Meieribruket i Norge i 1932. (*L'industrie laitière de la Norvège en 1932.*)
- 29. Telegrafverket 1932—1933. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
- 30. Sjømannstrygden 1931. Fiskertrygden 1931. (*Assurances de l'État contre les accidents des marins. Assurances de l'État contre les accidents des marins pêcheurs.*)

Norges Offisielle Statistikk, rekke IX.
(Statistique Officielle de la Norvège, série IX.)

Rekke IX.

Trykt 1934 (forts. suite):

- Nr. 31. Norges postverk 1933. (*Statistique postale.*)
— 32. Kriminalstatistikk 1931 og 1932. (*Statistique de la criminalité pour les années 1931 et 1932.*)
— 33. Mylnor og kvernar i Noreg. Etter uppteljingar i 1927—29. 1. bolken. (*Moulins en Norvège. D'après recensements dans les années 1927—29. I.*)
— 34. Det civile veterinærvesen 1932. (*Service vétérinaire civil.*)
— 35. Norges handel 1933. (*Commerce.*)
— 36. Dødelighetstabeller for det norske folk 1921/22—1930/31. (*Tables de mortalité selon les expériences 1921/22—1930/31.*)
— 37. Industriarbeidertrygden. Ulykkestrygden 1931. (*Assurances de l'État contre les accidents du travail.*)
— 38. Svineholdet 3 april 1934 og 1933. (*Élevage de porcs. Recensement du 3 avril 1934 et 1933.*)
— 39. Norges fiskerier 1932. (*Grandes pêches maritimes.*)
— 40. Folketellingen 1 desember 1930: VI. Folkemengden fordelt etter livsstilling. (*Recensement du 1er décembre 1930: VI. Population répartie par profession.*)
— 41. Norges private aktiebanker og sparebanker 1933. (*Statistique des banques privées par actions et des caisses d'épargne pour l'année 1933.*)
— 42. Norges bergverksdrift 1933. (*Mines et usines.*)
— 43. Landbruksareal og husdyrholt 1934. Representativ telling. (*Superficies agricoles et élevage du bétail de l'année 1934. Recensement représentatif.*)
— 44. Norges industri 1933. (*Statistique industrielle de la Norvège.*)
— 45. Skolevesenets tilstand 1929—1932. (*Instruction publique.*)
— 46. Forsikringsselskaper 1933. (*Sociétés d'assurances.*)
— 47. Folketellingen 1 desember 1930: VII. Inntekt og formue etter skatteligningen 1930/31. (*Recensement du 1er décembre 1930: VII. Revenu et fortune d'après la répartition de l'impôt 1930/31.*)
— 48. Rekruttering 1929. (*Recrutement.*)

Det Statistiske Centralbyrå har dessuten bl. a. utgitt følgende verker:

Statistisk Årbok for kongeriket Norge. Senest utkommet 53de årgang 1934. Oslo 1934.
(*Annuaire statistique de la Norvège.*)

Statistiske Meddelelser. Senest utkommet: 52de bind 1934. Oslo 1934.
(*Bulletin mensuel du Bureau Central de Statistique.*)

Månedsgaver over vareomsetningen med utlandet 1933. Enogtyvende bind. Oslo 1934.
(*Bulletin mensuel du commerce extérieur en 1933. Vingt et unième année.*)

Fortegnelse over Norges Offisielle Statistikk m. v. 1828—31 desember 1920. Kristiania 1889, 1913 og 1922. (*Catalogue de la Statistique officielle.*)

Statistiske Oversigter 1914. Kristiania 1914. Statistiske Oversikter 1926. Oslo 1926.
(*Résumé rétrospectif 1914 et 1926.*)

Samtlige verker er til salgs hos H. Aschehoug & Co., Oslo.

Avgangene 1911, 1912, 1913, 1915 og 1921, er Byråets beholdning meget knapp, hvorfor man vilde være takknemlig for å få overlatt eksemplarer av disse årganger.

8 desember 1934.